

روستا و توسعه

فصلنامه علمی - پژوهشی

سال ۹، شماره ۳، پاییز ۱۳۸۵

• امکان‌سنجی ایجاد مراکز فناوری اطلاعات در مناطق روستایی ایران
مرضیه نوری، عبدالرضا رکن‌الدین افتخاری، مهدی طاهرخانی، غلامعلی منتظر
• بررسی جایگاه و نقش مطالعات بین‌رشته‌ای در مطالعه جوامع روستایی با تأکید
بر ایران

مهدی طالب، موسی عنبری

• بررسی موانع مشارکت آب‌بران در مدیریت شبکه‌های آبیاری و زهکشی

بهاء‌الدین نجفی، عبدالرسول شیروانیان

• جایگاه زنان روستایی در فرایند توسعه پایدار

سیده‌هدایت‌الله نوری، سید رامین غفاری

• نظام تحقیقات کشاورزی ایران: مسائل و رهیافت‌ها

ابوالقاسم شریف‌زاده، سیدمحمود حسینی، خلیل کلاتری، علی اسدی

• عدم تداوم فناوری آبیاری بارانی

محمد جلالی، عزت‌اله کرمی

• تحلیل رگرسیونی عوامل مؤثر بر پایداری کشت سیب‌زمینی

طهماسب مقصودی، هوشنگ ایروانی، حمید موحدمحمدی، علی

اسدی

• تحلیل عوامل مؤثر بر ارزش‌های خانوادگی جوانان روستایی

سیامک شهابی

• بررسی کتاب

وزارت جهاد کشاورزی

سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی

مرکز تحقیقات و بررسی مسائل روستایی

اعضای هیئت تحریریه به ترتیب حروف الفبا:

دکتر احمد اکبری	استاد اقتصاد کشاورزی، دانشگاه کرمان
دکتر جواد ترکمانی	دانشیار اقتصاد کشاورزی، دانشگاه شیراز
دکتر مسعود چلبی	استاد جامعه‌شناسی، دانشگاه شهید بهشتی
دکتر شکرالله حمد حیدری	استادیار جامعه‌شناسی توسعه روستایی، دانشگاه رازی کرمانشاه
دکتر محمود دانشور کاخکی	دانشیار اقتصاد و توسعه کشاورزی، دانشگاه فردوسی مشهد
دکتر حبیب‌الله زنجانی	دانشیار جمعیت‌شناسی، مرکز مطالعات و تحقیقات معماری و شهرسازی ایران وزارت مسکن و شهرسازی
دکتر عزت‌الله سام‌آرام	دانشیار جامعه‌شناسی روستایی، دانشگاه علامه طباطبائی
دکتر سیروس سلمان‌زاده	استاد جامعه‌شناسی روستایی و ترویج کشاورزی، دانشگاه شهید چمران اهواز
دکتر عباس شاکری	دانشیار اقتصاد، دانشگاه علامه طباطبائی
دکتر اسماعیل شهبازی	استاد آموزش ترویج و توسعه کشاورزی، دانشگاه شهید بهشتی
دکتر سیدمهریار صدرالاشرفی	استاد اقتصاد کشاورزی و توسعه، دانشگاه تهران
دکتر محمدحسین عمادی	استادیار سیستم‌ها و توسعه روستایی، مرکز تحقیقات و بررسی مسائل روستایی وزارت جهاد کشاورزی
دکتر محمدحسین کریم	دانشیار اقتصاد کشاورزی، دانشگاه سیستان و بلوچستان
دکتر علی اکبر مهربانی	دانشیار اقتصاد، دانشگاه تهران
دکتر سیدجواد میر	عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات و بررسی مسائل روستایی وزارت جهاد کشاورزی
دکتر سعید یزدانی	دانشیار اقتصاد کشاورزی، دانشگاه تهران

هیئت مشاوران علمی این شماره به ترتیب حروف الفبا:

دکتر محمد آسیایی، دکتر مصطفی ازکیا، دکتر عبدالرضا رکن الدین افتخاری، دکتر حسن افراخته، دکتر حسین بارانی، دکتر عبدالحمید پاپ زن، دکتر حسین ترابی گلسفیدی، دکتر جواد ترکمانی، دکتر محمود جمعه‌پور، دکتر حسن دانایی فرد، دکتر سیاوش دهقانیان، دکتر احمد رضوانفر، دکتر محمدرضا رضوانی، دکتر شمس‌السادات زاهدی، دکتر اسدالله زمانی پور، دکتر حبیب‌الله زنجانی، دکتر عزت‌الله سام‌آرام، دکتر سیروس سلمان‌زاده، دکتر حسین شاکری، دکتر علی شاه-شجاعی، دکتر منصور شاه‌ولی، دکتر علیرضا شجاعی‌زند، دکتر علی شکوری، دکتر اسماعیل شهبازی، دکتر سید مهریار صدرالاشرفی، دکتر سید ستار صدر موسوی، دکتر جواد صفی‌نژاد، دکتر مهدی طالب، دکتر مهدی طاهرخانی، دکتر موسی عنبری، دکتر علیرضا کاشانی، دکتر خلیل کلانتری، دکتر مجید کویاهی، دکتر عبدالعلی لهسایی‌زاده، دکتر فرشاد مؤمنی، دکتر نصرالله مولایی هاشجین، دکتر مصطفی مهاجرانی، دکتر علی اکبر مهربانی، دکتر صدیقه نبی‌نیا، دکتر بهاء‌الدین نجفی، دکتر غلامعلی نجفی، دکتر کیومرث نوری، دکتر سعید وصالی.

صاحب امتیاز و ناشر: مرکز تحقیقات و بررسی مسائل روستایی - وزارت جهاد کشاورزی

مدیر مسئول: دکتر سید جواد میر

سردبیر: دکتر محمدحسین کریم

مدیر داخلی: مهدی گنجیان

هماهنگ‌کننده: شهناز اخوان زنجانی

ویراستاران: عبدالرسول مرتضوی، محمداسماعیل نوشمند، شهناز اخوان زنجانی

ترجمه چکیده‌ها: محمداسماعیل نوشمند، میترا معظمی

حروفچین: سحر روستایی

چاپ و صحافی: دفتر خدمات تکنولوژی آموزشی - نشر آموزش کشاورزی

بها: ۷۰۰۰ ریال

نشانی : تهران، صندوق پستی ۱۴۱۵۵/۶۱۹۷
پست الکترونیک : rrciri@neda.net
وب سایت : www.rdj.ir
تاریخ انتشار : پاییز ۱۳۸۵

این فصلنامه به استناد نامه شماره ۳/۷۲۳۳ مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۲۴ کمیسیون بررسی نشریات علمی کشور
دارای درجه علمی - پژوهشی است.

Table of Contents

- **A Feasibility Study of Establishing Information Technology Centers in Iranian Rural Regions: a Case study of Khorasan-e Razavi Province**
Marziyeh Nouri, Abdorreza Rokneddin Eftekhari, Mehdi Taherkhani and Gholamali Montazer
- **Position and Role of Interdisciplinary Studies In Rural Community Research With an Emphasis on Iran**
Mehdi Taleb and Musa Anbari
- **Obstacles to Water User Participation in Managing Irrigation and Drainage Systems of Doroudzan Area in Iran**
Bahaeddin Najafi and Abdorrasoul Shirvanian
- **Position of Iranian Rural Women in Sustainable Development Process**
Seyyed Hedayatollah Nouri and Seyyed Ramin Ghaffari
- **Iran's Agricultural Research System:Problems and Approaches**
Abolqasem Sharifzadeh, Seyyed Mohammad Hosseini, Khalil Kalantari and Ali Asadi
- **Desisted Application of Sprinkler Irrigation Technology by Iranian Farmers**
Mohammad Jalali and Ezzatollah Karami
- **Regression Analysis of Factors Effective on Sustainability of Potato Cultivation in Fereidounshahr County of Iran**
Tahmasb Maqsoudi, Houshang Iravani, Hamid, Movahhed Mohammadi and Ali Asadi
- **An Analysis of Family Values for Iranian Rural Youth: A Case Study of Isfahan Province**
Siamak Shahabi

امكانسنجي ايجاد مراكز فناوري اطلاعات در
مناطق روستايي ايران

مطالعه موردی: روستاهای استان خراسان رضوی*

مرضیه نوری، عبدالرضا رکن‌الدین افتخاری،

مهدی طاهرخانی، غلامعلی منتظر**

چکیده

در بیشتر کشورهای جهان شکل غالب برای دسترسی همگانی به اطلاعات و خدمات الکترونیکی به‌ویژه در مناطق روستایی، ایجاد مراکز ارتباط از راه دور^(۱) یا مراکز فناوری اطلاعات است. در ایران نیز براساس طرح «تجهیز ده هزار مرکز فناوری اطلاعات و ارتباطات روستایی» مقرر شده است که در ده هزار روستای کشور مرکز فناوری اطلاعات ایجاد شود. اما با توجه به تجارب جهانی، برای اینکه این مراکز بتوانند در توسعه روستایی نقش داشته باشند، لازم است شرایط مختلف اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و سیاسی در سطوح مختلف ملی، منطقه‌ای و محلی مورد توجه قرار گیرد و آمادگی لازم برای ایجاد این مراکز به وجود آید. در این مقاله، میزان آمادگی روستاهای استان خراسان رضوی برای ایجاد چنین مراکزی بررسی شده است.

در این مطالعه موردی، به‌منظور مشخص شدن وزن و اهمیت هر یک از عوامل مؤثر در ایجاد این مراکز، از نظر ۲۰ نفر از کارشناسان استفاده شد. تعداد روستاهای نمونه استان خراسان رضوی نیز بر اساس فرمول کوکران ۳۰ پارچه تعیین شد. نتایج حاصل از این بررسی نشان داد که شرایط اجتماعی، اقتصادی و کالبدی موجود در روستاهای مذکور با سطح استاندارد مورد نظر کارشناسان برای ایجاد مراکز فناوری اطلاعات فاصله معناداری دارد و در این میان صرفاً شرایط طبیعی، که از نظر کارشناسان دارای پایین‌ترین سطح اهمیت است، در حد مطلوب قرار دارد.

کلید واژه‌ها: فناوری اطلاعات / نظام اطلاع‌رسانی روستایی / توسعه روستایی / امکان‌سنجی / مطالعه موردی / خراسان رضوی (استان).

* مقاله فوق از پایان‌نامه مقطع دکترای خانم مرضیه نوری تحت عنوان «تحلیل زمینه‌های گسترش کاربرد فناوری‌های جدید اطلاعاتی و ارتباطی در توسعه روستایی» با راهنمایی آقای دکتر رکن‌الدین افتخاری و مشاوره آقایان دکتر مهدی طاهرخانی و دکتر غلامعلی منتظر در سال تحصیلی ۸۶-۸۵ اقتباس شده است.

** به ترتیب دانشجوی دکترای جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشیار، استادیار گروه جغرافیا، و استادیار گروه فناوری اطلاعات دانشگاه تربیت مدرس.

بررسی جایگاه و نقش مطالعات بین‌رشته‌ای در مطالعه جوامع روستایی با تأکید بر ایران

مهدی طالب*، موسی عنبری**

چکیده

سال‌هاست که رشته‌های علمی مختلف به مطالعه جامعه روستایی می‌پردازند، اما پیرامون تعامل و قلمرو فعالیت آنها، پرسش و چالش قابل‌اعتنایی صورت نگرفته است. موضوعی که به‌تازگی نسبت این رشته‌ها به‌ویژه جغرافیا، تاریخ، جامعه‌شناسی، کشاورزی و منابع طبیعی را به چالش فرا خوانده است، بحث مطالعات بین‌رشته‌ای است. مقاله حاضر به بررسی تطبیقی قلمرو فعالیت، گونه‌های تعامل و وابستگی‌های رشته‌های مختلف در مطالعات روستایی می‌پردازد. استدلال اصلی مقاله این است که طرح مطالعات بین‌رشته‌ای قبل از هر چیز انتقاد به انحصارطلبی و خط‌کشی‌های موضوعی میان رشته‌هاست. هدف این نوع مطالعات از بین بردن استقلال روشی و تضعیف ماهیت رشته‌های مستقل نیست بلکه یافتن شاخص‌های ترکیبی میان رشته‌های چندگانه و مرتبط است. در این مقاله، شاخص ترکیبی و بین‌رشته‌ای مورد توافق «توسعه روستایی» تلقی شده است. این شاخص نه در حوزه روش و قلمرو بلکه در شمول هدف رشته‌های یادشده قابل تحلیل و بررسی است. توسعه روستایی علوم مختلف را در منظومه‌ای مشخص گرد هم می‌آورد که به‌واسطه اهداف مشترک، بر نحوه نگرش و روش-شناسی آنها تأثیرگذار خواهد بود.

کلیدواژه‌ها: مطالعات روستایی / جامعه‌شناسی روستایی / توسعه روستایی / مطالعات بین‌رشته‌ای / مکتب آنال.

* استاد دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران

** استادیار دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران

بررسی موانع مشارکت آبران در مدیریت شبکه‌های آبیاری و زهکشی

بهاء‌الدین نجفی* و عبدالرسول شیروانیان**

چکیده

به منظور تعیین موانع موجود در زمینه مشارکت آبران در مدیریت شبکه‌های آبیاری و زهکشی، شبکه آبیاری و زهکشی درودزن که یکی از مدرن‌ترین شبکه‌های کشور و نیز بزرگترین شبکه در استان فارس به شمار می‌رود، مورد مطالعه قرار گرفت. آمار و اطلاعات مورد نیاز از طریق مصاحبه و تکمیل ۱۱۸ پرسشنامه، با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی دو مرحله‌ای، به دست آمد. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات، از طیف چند گزینه‌ای لیکرت و معیار درصد فراوانی نسبی استفاده شد. نتایج مطالعه حاکی از آن است که به طور کلی میزان مشارکت آبران در مراحل مختلف طرح تکمیلی شبکه آبیاری و زهکشی درودزن، در سطح پایینی قرار دارد. این در حالی است که براساس بخش دیگری از یافته‌های مطالعه، آبران نیاز به مشارکت را احساس کرده‌اند. موانع مشارکت در محدوده شبکه آبیاری و زهکشی درودزن به ترتیب اولویت عبارت‌اند از: سازمان‌های دولتی، سازمان‌های محلی، مشکلات اقتصادی آبران، عدم کفایت تفاهم و همکاری موجود بین آبران، عدم توجه کافی به آموزش و ترویج، و ناکافی بودن آب توزیعی بین آبران. توصیه ما برای کاهش یا برطرف کردن این موانع بدین قرار است: بازنگری در نقش فعلی سازمان‌های دولتی مرتبط با موضوع، اصلاح و تقویت تشکل‌ها و سازمان‌های محلی، توجه به مشکلات اقتصادی آبران، اهتمام هرچه بیشتر به امر آموزش و ترویج، و تلاش در جهت توزیع آب کافی.

کلیدواژه‌ها: آبران/ شبکه‌های آبیاری/ شبکه‌های زهکشی/ مشارکت/ مدیریت آبیاری/ مدیریت زهکشی

* دکترای بخش اقتصاد کشاورزی دانشگاه شیراز

** دانشجوی دوره دکترای بخش اقتصاد کشاورزی دانشگاه شیراز

جایگاه زنان روستایی در فرایند توسعه پایدار: مطالعه موردی استان چهارمحال و بختیاری*

سید هدایت الله نوری و سید رامین غفاری**

چکیده

زنان روستایی ایران از دیرباز به دلایل گوناگون، از جایگاه اجتماعی-اقتصادی متفاوتی در فرایند توسعه پایدار برخوردار بوده‌اند. زنان روستایی استان چهارمحال و بختیاری نیز از این قاعده کلی مستثنی نیستند.

مقاله پیش رو با طی مراحل علمی چندی همچون تکمیل پرسشنامه، تعریف و طبقه‌بندی متغیرهای معرف جایگاه اجتماعی-اقتصادی زنان روستایی و نیز متغیرهای توسعه روستایی با استفاده از مدل آماری تجزیه به مؤلفه‌های اصلی و اقتباس از مدل «فشار، وضعیت موجود و واکنش» سعی در تبیین جایگاه زنان روستایی در فرایند توسعه پایدار دارد.

نتایج نشان می‌دهد جایگاه اجتماعی-اقتصادی زنان روستایی در شرایط محیطی موجود (به لحاظ میزان پایداری توسعه) از سویی تحت تأثیر ساختارهای مکانی-فضایی حاکم بر هر یک از حوزه‌های همگن تعریف‌شده، یعنی حوزه‌های «دشتی-دهقانی» و «کوهستانی-ایلیاتی» قرار دارد، و از سوی دیگر با عواملی چون میزان برخورداری از مهارت‌های عمومی و دسترسی یا کنترل بر منابع و عوامل تولید به‌طور معناداری مرتبط است.

از این رو، ارتقاء سطح تحصیلات، و برگزاری دوره‌های مختلف آموزشی-ترویجی، و فراهم ساختن زمینه افزایش دسترسی، کنترل و حتی تملک زنان روستایی بر منابع و عوامل تولید

* مقاله حاضر برگرفته از پایان نامه دکترای آقای سید رامین غفاری با همین عنوان در رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی دانشگاه اصفهان است که با راهنمایی و مشاوره آقایان دکتر سید هدایت‌الله نوری، دکتر سیدحسین حسینی ابری و دکتر سیروس شفقی در سال تحصیلی ۸۶-۱۳۸۵ انجام شده است.

** به ترتیب استادیار گروه جغرافیای دانشگاه اصفهان و استادیار گروه علوم انسانی دانشگاه پیام‌نور، واحد شهرکرد از طریق راهکارهایی چون عرضه تسهیلات بانکی ارزان قیمت، ایجاد و گسترش تعاونی‌های تولید و تشکل‌های غیر دولتی زنان، و مانند آن، با توجه به استعدادهای هر حوزه همگن، از جمله پیشنهادهایی است که انتظار می‌رود در زمینه ارتقاء جایگاه اجتماعی-اقتصادی زنان روستایی استان چهارمحال و بختیاری در فرایند توسعه پایدار یا در بستری پایدارتر به لحاظ توسعه مؤثر واقع گردد.

کلید واژه‌ها : زنان روستایی/توسعه پایدار روستایی/مطالعه موردی/چهارم‌حال و بختیاری (استان)/مناطق روستایی.

نظام تحقیقات کشاورزی ایران: مسائل و رهیافتها

ابوالقاسم شریف‌زاده*، سید محمود حسینی، خلیل کلاتری، علی اسدی**

چکیده

مطالعه تبیینی حاضر، با هدف شناسایی و تحلیل سازوکارها و ضرورت‌های تقویت نظام تحقیقات کشاورزی کشور، بر پایه راهبرد پیمایش به انجام رسیده است. در این راستا، با بهره‌گیری از فرمول کوکران، از میان ۱۱۶۰ محقق (عضو هیئت علمی) شاغل در مؤسسات و مراکز وابسته به سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی کشور، ۱۵۲ محقق انتخاب شدند و مورد مطالعه قرار گرفتند. در آغاز، پرسشنامه‌ای شامل دو بخش عمده، یعنی سازوکارها و ضرورت‌های نظام‌گستر و نهادگستر، در قالب ابزار تحقیق و گردآوری داده‌ها تدوین شد؛ و پس از تکمیل پرسشنامه‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS ۱۰ بر اساس فن تحلیل عاملی، داده‌های به‌دست‌آمده تجزیه و تحلیل شدند. نتایج مربوط به تحلیل عاملی سازوکارها و ضرورت‌های نظام‌گستر تقویت نظام تحقیقات کشاورزی کشور از استخراج شش عامل حکایت می‌کند، که عبارت‌اند از: (۱) سامان‌دهی تحقیقات کشاورزی در نظام پژوهش و فناوری کشور؛ (۲) سیاست‌گذاری؛ (۳) توسعه نهادی؛ (۴) هماهنگ‌سازی؛ (۵) برنامه‌ریزی و مدیریت تحقیقات کشاورزی؛ و (۶) تسهیل توسعه حرفه‌ای. همچنین، تحلیل عاملی سازوکارها و ضرورت‌های نهادگستر تقویت نظام تحقیقات کشاورزی به استخراج پنج عامل انجامیده است. این عوامل عبارت‌اند از: (۱) مدیریت منابع انسانی؛ (۲) مدیریت زیرساخت‌ها؛ (۳) تأمین منابع؛ (۴) شبکه‌سازی؛ و (۵) ظرفیت‌سازی سازمانی.

کلید واژه‌ها: نظام تحقیقات کشاورزی/کشاورزی پایدار/پژوهش‌های کشاورزی/توسعه کشاورزی.

* دکترای ترویج و آموزش کشاورزی از دانشگاه تهران

** اعضای هیئت علمی دانشگاه تهران (گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده اقتصاد و توسعه کشاورزی،

پردیس کشاورزی و منابع طبیعی)

عدم تداوم فناوری آبیاری بارانی: مطالعه موردی زارعان روستای بیلو، مریوان

محمد جلالی* و عزت‌اله کرمی**

چکیده

پایین بودن عملکرد آبیاری سطحی و وجود مشکلاتی چون مصرف بی‌رویه آب‌های زیرزمینی سبب گردیده است که در سال‌های اخیر سازمان‌های اجرایی به‌طور وسیعی در زمینه گسترش فناوری‌های آب‌اندوز اقدام به سرمایه‌گذاری کنند. اما با وجود حمایت‌های فراوان از این فناوری شاهد عدم استقبال زارعان از آن هستیم. این مقاله به واکاوی دلایل عدم بهره‌گیری زارعان از فناوری آبیاری بارانی در روستای بیلو مریوان می‌پردازد. این پژوهش به شکل تحقیق موردی و تحلیل چند دیدگاهی انجام شده است. در این روش، کنش‌ها و واکنش‌های میان عوامل موجد تغییر یک پدیده خاص به‌طور عمیق واکاوی می‌شود، و این امکان برای محقق به وجود می‌آید که به یک مفهوم کلی و جامع درباره آن پدیده دست یابد. اطلاعات موردنظر از دید زارعان، کارشناسان ترویج و مدیر عامل تعاونی مورد تحلیل قرار گرفته است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که عوامل متعددی چون فشارهای سازمانی، تأمین اعتبارات با یارانه مناسب، و عدم پرداخت هزینه احداث از سوی زارعان در پذیرش و انتشار نوآوری مربوطه مؤثر است. همچنین عوامل عدم تداوم این فناوری عبارتند از: الف) ویژگی‌های زارعان شامل بالا بودن سن و پایین بودن سطح سواد و مهارت آنها، و نیز کوچک، چند قطعه‌ای و پراکنده بودن مزارع آنها؛ ب) ناسازگاری فناوری به سبب بالا بودن سطح ایستایی آب در منطقه، بارندگی زیاد، بادخیز بودن منطقه، وجود زمین‌های رسی با کیفیت بالا، عدم محدودیت آب در منطقه و کیفیت پایین قطعات زمین؛ و ج) ضعف نظام اجرایی.

کلید واژه‌ها: آبیاری بارانی، بیلو (روستا)/مریوان/مطالعه موردی.

تحلیل رگرسیونی عوامل مؤثر بر پایداری کشت سیب‌زمینی

* کارشناس ارشد ترویج و آموزش کشاورزی و عضو هیئت علمی دانشکده کشاورزی مراغه، دانشگاه تبریز

** استاد ترویج و آموزش کشاورزی دانشکده کشاورزی، دانشگاه شیراز

در شهرستان فریدونشهر

طهماسب مقصودی*، هوشنگ ایروانی، حمید موحد محمدی و علی اسدی**

چکیده

هدف کلی پژوهش، شناسایی عوامل مؤثر بر پایداری کشت سیب‌زمینی در شهرستان فریدونشهر است. نظر به غالب بودن کشت سیب‌زمینی در این منطقه و در نتیجه نقش مهم آن در اقتصاد، شناسایی عوامل تهدیدکننده تولید پایدار و مستمر این محصول، اهمیت ویژه‌ای دارد. این تحقیق در سال زراعی ۱۳۸۳-۸۴ انجام گرفته و رویکرد غالب تحقیق، پیمایشی است. جامعه آماری تحقیق شامل ۱۲۰۰ سیب‌زمینی‌کار شهرستان فریدونشهر است که با روش نمونه‌گیری چند مرحله‌ای با انتساب متناسب ۱۶۰ سیب‌زمینی‌کار به عنوان نمونه انتخاب شدند. نتایج تحقیق توصیفی نشان داد که بیشتر کشاورزان، سالمند و بی‌سوادند. نتایج نشان می‌دهد که ۶۶/۷۸ درصد از نظام‌های کشت در گروه نسبتاً پایدار قرار دارند. تحقیق نشان‌دهنده وجود رابطه مثبت و معنی‌دار بین پایداری کشت با سن، سابقه کار کشاورزی، سابقه کشت سیب‌زمینی، عضویت در شرکت تعاونی، نوع زراعت سیب‌زمینی، وسعت زمین زراعی، وسعت زمین زیر کشت سیب‌زمینی، ویژگی‌های بوم‌شناختی، منزلت اجتماعی، دانش کشاورزی پایدار و نگرش است. در تحلیل رگرسیونی چندمتغیره برای شناسایی عوامل تأثیرگذار بر پایداری کشت، متغیرهای پیش‌بینی کننده پایداری درشش گام قرار گرفتند که میزان تولید کل، نگرش به کشاورزی پایدار، مقدار تسهیلات دریافتی، دانش کشاورزی پایدار، مشارکت اجتماعی و ویژگی‌های ارتباطی وارد تحلیل شدند که حدود ۸۱ درصد متغیر وابسته پایداری کشت را تبیین می‌کنند.

کلید واژه‌ها: کشت سیب‌زمینی / پایداری کشت / فریدونشهر / تحلیل رگرسیونی / کشاورزی پایدار.

* دانشجوی دوره دکتری توسعه کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد علوم و تحقیقات تهران

** اعضای هیئت علمی دانشکده اقتصاد و توسعه کشاورزی دانشگاه تهران

تحلیل عوامل موثر بر ارزش‌های خانوادگی جوانان روستایی: مطالعه موردی استان اصفهان^۱

سیامک شهابی**

چکیده

مجموعه تحولات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور طی چند دهه اخیر تغییر ساختار و ارزش‌های خانوادگی نظام ارزشی جامعه شهری و روستایی ایران را در ابعاد مختلف به دنبال داشته است. هدف این تحقیق، شناسایی مهم‌ترین ارزش‌های خانوادگی جوانان روستایی و عوامل موثر بر آن است. جامعه آماری این تحقیق را افراد ۱۸ تا ۳۰ ساله ساکن در مناطق روستایی استان اصفهان تشکیل می‌دهند. در انجام این پژوهش از روش پیمایشی استفاده شده است. برای جمع‌آوری داده‌های میدانی تحقیق با ۵۴۴ جوان روستایی که با استفاده از روش نمونه‌گیری چندمرحله‌ای انتخاب گردیدند مصاحبه به عمل آمد.

ارزش‌های خانوادگی از جنبه‌های مختلفی قابل تعمق هستند که در مورد جوانان روستایی تشکیل خانواده، سن مناسب ازدواج، ابعاد مهم خانواده، تعداد ایده‌آل فرزندان، معیارهای گزینش همسر، نظام تصمیم‌گیری در خانواده، استقلال زن در خانواده و شکاف نسلی ارزشی از جمله مهم‌ترین آنها به شمار می‌روند. عوامل دارای تاثیر مستقیم بر ارزش‌های خانوادگی عبارت‌اند از: رضایت از زندگی، جنسیت، سطح تحصیلات، استفاده از رسانه‌های جمعی و شرایط اقلیمی؛ عواملی همچون سن، ارتباط با مراکز شهری، قابلیت دسترسی روستا، وضعیت تاهل و وضعیت اقتصادی به طور غیر مستقیم بر ارزش‌های خانوادگی تأثیر می‌گذارند.

کلید واژه‌ها: جوانان روستایی / ارزش‌های خانوادگی / مطالعه موردی / اصفهان (استان).

این مقاله برگرفته از طرح پژوهشی با عنوان «بررسی اولویت‌های ارزشی جوانان روستایی استان اصفهان و عوامل مؤثر بر آن» است که توسط نگارنده در گروه تحقیقات و بررسی مسائل روستایی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان اصفهان در سال ۱۳۸۲ اجرا شده است.

** کارشناس ارشد جامعه‌شناسی

A Feasibility Study of Establishing Information Technology Centers
in Iranian Rural Regions:
a Case study of Khorasan-e Razavi Province

**Marziyeh Nouri, Abdorreza Rokneddin Eftekhari,
Mehdi Taherkhani and Gholamali Montazer**

In most countries, providing common access to electronic information and services for rural regions in particular, is dominantly achieved through establishing tele-centers or information technology (IT) centers. As stipulated within a national project called "Equipping Rural ICT Centers" in Iran, there must be established one IT center in each one of the villages of the country. However, given world experience, various social, economic, physical, and political conditions at different national, regional, and local levels are required to be considered, and necessary grounds to establish such centers are to be primarily made as well, should one expect them to contribute successfully to rural development. This article has sought such a ground in villages of Khorasan-e Razavi province, and drawn on views of experts in order to determine weight of each influencing factor in establishing these centers. According to Cochran formula, villages of the province were specified as samples.

As indicated by study results, there are significant gaps between existing social, economic, and physical conditions of the concerned villages and the experts' standards to establish IT centers; and simply natural conditions are found to be at a desirable level, which are considered as the lowest weight criterion by the experts.

Keywords: Information Technology/ Rural Information System/ Rural Development/ Feasibility Study/ Case Study/ Khorasan-e Razavi (Province).

**Position and Role of Interdisciplinary Studies In Rural Community
Research With an Emphasis on Iran**

Mehdi Taleb and Musa Anbari

Over the years different scientific disciplines have studied rural society. But no questions have been raised around the interactions among them and their domains of activity and inquiry. One issue raised very recently is the discussion about multidisciplinary studies which describes the relationship among disciplines such as geography, history, sociology, agriculture and natural resources. This paper reviews comparatively the activity domains, interaction types and interdependencies of different disciplines in rural studies. The main argument of this paper is that emerging interdisciplinary studies is a criticism of excessive specialization. The aim of these studies is not to discredit methodological independence and weaken the nature of independent disciplines, rather they attempt to find a composite index among interrelated and multiple disciplines. Rural development is the agreed upon interdisciplinary and composite index in this paper. It can be studied and analysed not in the area of methodology and domain but in inclusiveness of these disciplines' objectives. Rural development gathers different sciences together in a specific system which due to a common objective affects their approaches and methodologies.

Keywords: Rural Studies/ Rural Sociology/ Rural development/ interdisciplinary Studies.

**Obstacles to Water User Participation in Managing Irrigation
and Drainage Systems of Doroudzan Area in Iran**

Bahaeddin Najafi and Abdorrasoul Shirvanian

Irrigation and Drainage System of Doroudzan is the most modern system in Iran and the largest one in Fars province. This site was selected and studied to identify the obstacles that water users face when participating in the management of irrigation and drainage system.

The required data were collected through interviews and 118 questionnaires were filled, using a two-stage random sampling method. We used multiple choice Likert scale and relative frequency percentage. Study results indicate that the water user participation in various stages of complementary program for the Doroudzan irrigation and drainage system tends to be at a low level in general, while another finding of the study shows that the water users recognize the advantages of participation. The obstacles to participation in the Doroudzan system area based on their priorities include: government organizations, local organizations, economic problems of the water users, lack of adequate understanding and cooperation among water users, inadequate attention to training and extension, and insufficiency of water distributed. In order to remove or reduce these obstacles, the paper recommendations include: a revision of the present roles of the public organizations related to the system, improving and enhancing the formations and structure of local organizations, an urgent attention paid to the economic problems of water users, more attention to training and extension, and distribution the of adequate water.

Keywords: Water Users/ Irrigation Systems/ Drainage Systems/ Participation/ Irrigation/ Management/ Drainage Management.

Position of Iranian Rural Women in Sustainable Development Process:

a Case Study of Chaharmahal - va - Bakhtiyari Province

Seyyed Hedayatollah Nouri and Seyyed Ramin Ghaffari

Rural women of Iran have long achieved a prominent position in sustainable development process, and rural women of Chaharmahal - va - Bakhtiyari province are not an exception. This article uses scientific methods to explain such a position. It defines and classifies variables that are indicators of socio-economic status of rural women as well as variables related to rural development. It adopts Principal Component Analysis (PCA) and Pressure-State Respond Model to explain rural women roles in sustainable rural development. Results indicate that spatial structure of each particular homogenous area, i.e., flat land-peasant and nomadic-mountainous ones will affect socio-economic status of rural women in existing environmental conditions (in terms of the degree of development sustainability). On the other hand, it has a significant relationship with general skill endowment of women and their access to and control of production resources.

To promote socio-economic position of rural women the following steps should be taken: enhancing educational levels, organizing training and extension courses, promoting women's access to and control of production resources by supplying low price banking facilities, establishing and expanding production cooperatives and non-

governmental organizations, etc. for women, and concentrating on potentials in each homogenous area.

Keywords: Rural Women/ Sustainable Rural Development/ Case Study/ Chaharmahal-va-Bakhtiari (Province)/ Rural Regions.

Iran's Agricultural Research System: Problems and Approaches

**Abolqasem Sharifzadeh, Seyyed Mohammad Hosseini,
Khalil Kalantari and Ali Asadi**

This explanatory study aims to identify and analyze mechanisms and implications of enhancing agricultural research system of Iran based on a survey. According to Cochran formula, the size of sample was ۱۵۲ selected from a total of ۱۱۶۰ faculty members of institutes and centers affiliated with Agricultural Research and Education Organization. Initially, a questionnaire was designed consisting of two parts: system-wide and institution-wide mechanisms and implications. After the completion of questionnaires we used factor analysis from SPSS. Six factors were extracted from factor analysis of system wide mechanisms and implications that contribute to the strengthening of National Research System (NRS). They include: ۱) Organizing agricultural research in NRS, ۲) policy making, ۳) institutional development, ۴) coordination, ۵) planning and managing agricultural research, and ۶) facilitating professional development. Moreover, factor analysis of the institution wide mechanisms indicates five important factors: ۱) human resource management, ۲) infrastructure management, ۳) funding, ۴) networking, and ۵) organizational capacity building.

Keywords: Agricultural Research Systems/ Sustainable Agriculture/ Agricultural Research / Agricultural Development.

Desisted Application of Sprinkler Irrigation Technology by Iranian Farmers: a Case Study of Billow Village, Marivan County

Mohammad Jalali and Ezzatollah Karami

The low performance of surface irrigation and problems like over-consumption of underground water led implementing organizations to invest extensively for the development of water saving technologies in recent years. Despite government significant supports, farmers were reluctant to adopt it. This article tries to explain the behavior of the farmers in Billow village of Marivan county. It used case study and multi perspective analysis. A case study deeply explores interactions between different factors that create change in a specific phenomenon and provides researchers with a general and comprehensive conception of it. Farmers, extension experts, and executive managers of cooperatives analyse the information.

Findings indicate that organizational pressures, provision of subsidised credit, and no obligation to pay for construction costs have contributed to diffusion and adoption of the concerned innovation. The most important factors that influence farmers decision to discontinue the application of this technology are: a) farmers characteristics such as agedness, low literacy, low skill, farm fragmentation; b) incompatibility of technology due to high level of hydrostatics in the region, excessive rainfall, windy regional condition, high quality of clayey lands, availability of water in the region, and low quality land pieces; and c) weak executive system.

Key words: Sprinkler Irrigation/ Billow (Village)/ Marivan County/ Case study.

Regression Analysis of Factors Effective on Sustainability of Potato
Cultivation in Fereidounshahr County of Iran

Tahmasb Maqsoudi, Houshang Iravani,
Hamid Movahhed Mohammadi and Ali Asadi

Potato cultivation is dominant in Fereidounshahr county and plays a significant role in its economy. Therefore it is very important to identify factors threatening sustainable production of this crop. The present survey was conducted in ۲۰۰۴-۰۵ crop year. From a statistical population of ۱۲۰۰ potato cultivators a sample of ۶۶ was selected by using a multi stage cluster sampling known as probability proportionate to size. Results produced in the descriptive part indicate that most of the farmers are old and illiterate, ۶۷ percent of cultivation systems fall into a relatively sustainable group; and the sustainability of cultivation appears to have positive significant relationships with the farmers ages, working experiences in agriculture, potato cultivation records, membership in cooperatives, type of potato farming, size of farmland, the size of area under potato cultivation, ecological features, social status, knowledge of sustainable agriculture, and attitude. A multivariate stepwise regression analysis was performed with cultivation sustainability as dependent variable and total production, attitudes toward the sustainable agriculture, extent of financial facilities, knowledge of sustainable agriculture, social participation, and communicative characteristics as the predictor variables, which explain about ۸۱ percent of the dependent variable.

*Keywords: Potato Cultivation/ Sustainability of Cultivation/
Fereidounshahr County/ Regression Analysis/ Sustainable
Agriculture.*

**An Analysis of Family Values for Iranian Rural Youth:
A Case Study of Isfahan Province**

Siamak Shahabi

During the recent decades, a set of economic, social, and cultural developments occurred in Iran has changed family structure and values in value system of Iranian urban and rural societies in different aspects. This research aims at identifying the most important family values in viewpoint of the rural youth as well as primary determinants of such values. Statistical population includes rural residents of Isfahan province aged between 18 and 30 years; and a survey method is used in the research. To collect field data, 522 young people were interviewed, who had been screened using a multi-stage sampling method. The family values might be assumed in various aspects the most significant of which, for the rural youth, include: forming a family, suitable ages of marriage, main dimensions of a family, an ideal number of children, criteria of spouse selection, decision-making in a family, independence of a woman in family, and a value generation gap. Factors directly effective on the family values are: life satisfaction, gender, educational level, use of mass media, and climatic conditions; while a number of factors indirectly influence on the family values, which include: age,

connection with urban centers, village accessibility,
marital status, and economic situation.
Keywords: Rural Youth/ Family Values/ Case Study/ Isfahan
(Province).